

20.Yüzyılda Sınır Olgusu ve Sınır Anlaşmazlıkları

Adem ÜNÜVAR

Yüksek lisans öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler, Gelir uzmanı, Gelir İdaresi Başkanlığı,
Konya, TÜRKİYE
adem.unuvar@hotmail.com

Makale Bilgileri

Makale Geçmişi

Geliş: 28/02/2022

Kabul: 28/06/2022

Yayın: 30/06/2022

Anahtar Kelimeler:

Sınır olgusu, sınırların belirlenmesi, sınır anlaşmazlıkları, de-kolonizasyon sürecinde sınır sorunları.

JEL Kodları: F52, F53, F55

ÖZ

Sınırların belirlenmesi, devletlerin egemenlik alanını belirlenmesi ile eş değer anlam taşımaması bakımından sınır anlaşmazlıklarının yaşanmasında önemli bir yere sahiptir. Sınır anlaşmazlıklarında devletler ana aktör durumunda olup, sorunların tarihsel arka planında yatan sebepler ve sonrasında gelişen olaylar, anlaşmazlıkların temelini oluşturmaktadır. 20. Yüzyıl dünya tarihinde gerçekleşen birçok önemli olaylar olmuş, dünya savaşları yaşanmış, sömürülen devletler bağımsızlıklarını kazanmaya başlamış, yeni aktörler iç ve dış politika belirleyicisi durumuna gelmiştir. Savaşlar neticesinde kaybeden devletlerin sınırlarının daralması, kazanan devletlerin yeni toprak kazanımları ile var olan ve yeni kurulan devletlerin, dönemlerinde ve günümüze sirayet eden sınır sorunlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur.. Deniz, hava ve kara sınırlar anlaşmazlıklarına, devletler yapmış olduğu ikili ve toplu anlaşmalarla kendine has çözümler geliştirilmiştir. Anlaşmazlıkların sadece 20.yüzyıl olaylarına bağlı olup olmadığı ya da ne kadar bağlı olduğu bu yüzyılda meydana gelen sınır anlaşmazlıklarının anlaşılması açısından kıymetlidir. Dolayısıyla anlaşmazlıkların nedenleri ve olası çözümleri bu gelişmelere bağlı olarak değişmektedir. Bu doğrultuda Sınır anlaşmazlıkları kapsamında ortaya çıkan durum ve gelişmeler analiz edilerek 20. yüzyılda yaşanan sınır sorunlarının nedenleri, sınırda yaşanan sorunlar ve bunlara dair çözüm önerileri bulunmaya çalışılmıştır.

Border Facts and Border Disputes in the 20th Century

Article Info

Article History

Received: 28/02/2022

Accepted: 28/06/2022

Published: 30/06/2022

Keywords:

border phenomenon, setting boundaries, border disputes, border issues in the de-colonization process

JEL Codes: F52, F53, F55

ABSTRACT

The determination of the borders has an important place in the occurrence of border disputes in terms of being equivalent to the determination of the sovereignty area of the states. States are the main actors of border disputes and the historical background of the problems and the events that developed afterwards form the basis of the disagreements. Many important events took place in the 20th century world history, world wars were experienced, the colonial states began to gain their independence, and new actors became the determinants of domestic and foreign policies. Because of the narrowing borders of the losing states as a result of the wars and the new territorial gains of the winning states, border problems have occurred both in the era of newly established and already present states and today. Unique solutions have been developed for maritime, air and land border disputes through bilateral and collective agreements between states. It is valuable to understand the border disputes that took place in this century, whether or how much the disputes depend only on the events of the 20th century. Therefore, the causes and possible solutions of conflicts vary depending on these developments. In accordance with this direction, by analyzing the situation and developments within the scope of the border disputes, the causes of the border problems in the 20th century, the problems at the border and solutions for them were tried to be found.

Atıf/Citation: Ünüvar, A. (2022). 20.Yüzyılda Sınır Olgusu ve Sınır Anlaşmazlıkları. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 4(1), 54-67.

GİRİŞ

20.Yüzyıl dünya tarihi, günümüzde yaşanan pek çok sorunun temelini oluşturmaktadır. I. ve II. Dünya savaşları başta olmak üzere birçok savaşa ve rekabete sahne olan bu yüzyılda, kaybedilen ve kazanılan toprakların olduğu; etnik, siyasi, dini, kültürel ve demografik unsurlar bakımından devletlerin sınırlarının değiştiği ve yeniden çizildiğini bir yüzyıl olmuştur. (Şen, 2020:374-375).

İmparatorlukların yıkıldığı süreçte milliyetçilik ve ulusçuluk akımlarıyla milletler kendi devletlerini kurmuşlar, 1648 Westfalya ile başlayan ulus devlet modeli, meydana gelen olaylarla birlikte etkinliğini artırmıştır. Ulus devletlerin kendi kaderlerini tayin etme arzusu, egemenlik alanlarını belirginleştirme ve koruma güdüsü, sınır anlaşmazlıklarını da beraberinde getirmiştir.(Ayaz, 2015:136). Aslında sınır anlaşmazlıkları, neden ve sonuçları bakımından fazlaca yüzyılı içine alan tarihi bir zemini olsa da 20.yüzyıl, hem içinde bulunduğumuz 21.yüzyıl tarihinin en yakın geçmişi olması bakımından hem de bünyesinde barındırdığı önemli siyasi, askeri ve ekonomik gelişmeler açısından sınır sorunlarının nedeni ve çözümü için belirleyici bir yüzyıl olmuştur. Yaşanan iki büyük dünya savaşı, ittifakların belirleyici olduğu politika sisteminden, iki kutuplu bir dünya düzenine geçilmesi, yaklaşık yarım asır süren bir soğuk savaşın yaşanması, nükleer silahlarının keskin ve sonucu belirleyici gücünün ortaya çıkması, hızla globalleşmenin yaşanması ve uluslararası ilişkilerde aktör olarak devletlerin yanında; örgütler, sivil toplum kuruluşları ve çok uluslu şirketler vb. yeni ve etkin aktörlerin ortaya çıkıp dünya yönetim sistemine dahil olması gibi önemli gelişmeler 20.yüzyılda gerçekleşmiştir.(Uysal ve İnaç, 2008:2-3).

Dünya savaşları ile tarih, onlarca devletin yıkıldığına ve kurulduğuna şahitlik etmiştir. Bu süreçte sınırlar; etnik, siyasi, dini ve tarihi gerçeklikten uzak bir şekilde özellikle de büyük devletlerin çıkarları neticesinde belirlendiğinden savaşlar sonunda kurulan barış ve huzur ortamı kalıcı olmamıştır. Devletlerin ağır yükümlülüklerle boğulması, parçalanması ve zayıflatılması için galip devletlerin her türlü baskıyı yapması yeni savaşları beraberinde getirmiş, bu da sınırların yeniden değişmesine ve yeni anlaşmazlıkların ortaya çıkmasına neden olan süreci doğurmuştur. (Gülboy, 2011:151)

Bu çalışmada daha çok 20.yy'da, kara sınırları bakımından meydana gelen sınır sorunları ele alınmış olup, deniz ve hava sınırları kapsamındaki sorunlar, kendi teknik ve hukuku içinde ayrıca değerlendirilmesi gerektiğinden ayrı bir çalışma konusu olmasının daha yararlı olacağı düşüncesiyle, çalışma içerisinde sınırların belirlenmesi bahsinde ve konumuz ile bağlantılı olduğu kadarıyla yer verilmiştir. Ayrıca sınır anlaşmazlıklarının nedenlerinin ve nelere sebep olduğunun irdelenmesinin yanında anlaşmazlıklar için getirilebilecek çözüm önerileri araştırılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın ilk bölümünde sınır olgusu, sınır hattı ve sınır anlaşmazlığı kavramlarını, ikinci bölümde sınırların belirlenmesi, üçüncü bölümde 20.yy'da sınır anlaşmazlıkları nedenlerinin neler olduğu, dördüncü bölümde de-kolonizasyon sürecinde sınır sorunu, beşinci bölümde sınırda yaşanan sorunlar ve sonuç bölümü ile de anlaşmazlıklara getirebilecek çözüm önerileri ele alınmıştır.

1. SINIR OLGUSU, SINIR HATTI VE SINIR ANLAŞMAZLIĞI KAVRAMLARI

Sınır; kullanıldığı yere göre gerçek ve mecazi olarak birbirinden farklı anlam taşımaktadır. Gerçek anlamda sınır; Rumca kökenli olup Köy, ilçe, illeri ve devletlerin topraklarını birbirinden ayıran çizgi olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca son çizgi, uç kelimeleriyle de ifade edilmektedir. (Türk Dil Kurumu (TDK), 2021). Osmanlı Türkçesinde ve zaman zaman günümüz Türkçesinde serhat, kıyı ve hudut gibi anlamdaş kelimelerle de kullanılmaktadır.(Pakalın, 1993:205).

Sınır hattı; 1991 tarihli Kara sınırlarının korunması ile ilgili yönetmelikte "Komşu iki devletin ülkelerini birbirinden ayıran anlaşmalarla tespit ve icap eden yerleri özel işaretlerle belirlenmiş siyasi bir çizgi / hattır" şeklinde tanımlanmıştır.(Resmi Gazete (RG), 1991).Bu tanım hem askeri hem de siyasi kapsamı içine alan bir tanımdır. Sınır hatlarının tespiti ve kabulü ile devletler güvenlik ve siyasi egemenlik hakkının başladığı nokta da kesinleşmiş olur.

Devletlerin sınırı, fiziki olarak belli hatlarla ve işaretlerle, şekli olarak diğer ülkelerin, kendisinden ayrılan topraklarını belirlemektedir. Coğrafi özellikler, nehirler, dağlar, deniz ve göller

doğal çizgileri oluştururken, suni olarak çizilmiş hatlarla da sınırları ortaya çıkmıştır. (Joldoshev, 2019:306).

İlk çağlardan beri sınırlar; kabilelerin veya toplulukların diğer kabilelerden ayrı olarak kendi içinde yönetilmesi, yaşayış biçiminin oluşturulması, istilaya uğrama endişesi ile güvenliğini sağlama çabaları neticesinde oluşmaya başlamıştır. Doğal şartlarla oluşan sınırlar kolayca çizilmiş, fakat tabii olarak meydana gelmeyen sınırlar ise başka metotlarla belirlenmiştir.

Örneğin Roma döneminde şehir ve site sınırlarının düz ve ekili alanlarda toprakların sabanlar sürülerek belirlendiği bilinmektedir. Aynı şekilde ormanlık alanlarda ağaçların kesilerek bir hat oluşturulması neticesinde işaretler koyularak suni sınırlar oluşturulmuştur.(Gümüşçü, 2010:81) Böylelikle sınırlar içerisinde idari mekanizmalar işleyerek yaşayan insanların iktisadi, kültürel, dini ve etnik bütünlükler korunmaya çalışılmıştır.

Dağ, nehir, plato vb coğrafi özelliklerle çizilen sınırlar, aslında devletlerin mecburi olarak çizilmek durumunda kalınan sınırlarıdır diyebiliriz. Çünkü insan topluluğunun, kabilelerin ve obaların yeryüzü şekilleri, coğrafi ve iklimsel özellikler nispetinde kümelenildiği, bir arada yaşamının getirdiği toplu hareket etme gerekliliği, tabii şartların sınır çizmede belirleyici olduğunu göstermektedir. Aşılması zor dağlar ve geçilmesi kolay olmayan nehirler bu tabii şartlara en güzel örneklerden birkaçıdır.(Kazel ve Bayartan, 2021:202).

Sınır anlaşmazlıkları ise sınırların belirlenmesinde ve sonrasında yaşanan ihtilaflarla ortaya çıkmaktadır. Topraklarına hükmetmek isteyen ve egemenliğini salt kendisi kullanmak isteyen devletlerin, siyasi erklerin hak iddia ettikleri bölgeler ise anlaşmazlık bölgeleri olarak nitelendirilmektedir. Bu bölgeler devletlerin uç noktalarında diğer devletin topraklarına dayalı bir alanda olması nedeniyle, yaşanan anlaşmazlıklar, sınır anlaşmazlığı olarak adlandırılır. Anlaşmazlıklar, sınırın nerde başlayıp nerde bittiği konusunda, sorun yaşayan devletlerin ortak bir fikirde olmaması, sınır anlayışında farklılıklarının olması sonucu meydana gelmektedir.(Deniz, 2020:235). Sınırların belirlenmesi devletin iç sınırlarında kalan il, ilçe vb bölgelerin çizilmesi, devletin diğer devletlerle olan dış sınırlarını belirlemesinden daha kolay olmaktadır. Devletin iç sınırları tek güç olan devlet aygıtında olurken, dış sınırların belirlenmesinde, genellikle iki, bazı durumlarda daha çok devlet ve egemen güç söz konusu olacağından güç mücadelesi ve çıkar çatışması nedeniyle sınır hatlarının / çizgilerinin belirlenmesi daha zor olacaktır.

2. SINIRLARIN BELİRLENMESİ

Komşu devletler sınırlarını belirlerlerken karşılıklı olarak sınırlarını kabul eden anlaşmalarla mutabakata varmaktadırlar. Anlaşmaya varılan hususlarla birlikte sınırların kabul edilmesi ve tanınması ile hukuki olarak da toprak ve egemenlik alanı kesinleşmiş olur. Devletler, sınır belirleme işlemlerini tek taraflı iradeyle yapmasının diğer devletin iradesini hiçe saymak olacağından, anlaşma müzakereleri, tarafların hemfikir olacağı, ortak kriterler üzerinden yürütülür. Sınırların teknik olarak belirlenmesi coğrafi koşullara bağlı olarak değişmektedir. Denizle çevrili kısımların deniz hukuku ve sözleşmeleri çerçevesinde, hava sahası ise kara ve deniz alanlarını içine alan ve belli sözleşme ve uluslararası hukuk anlaşmaları çerçevesinde belirlenmektedir. Örneğin Birleşmiş Milletler (BM) Deniz Hukuku Sözleşmesi 2. Maddede devletlerin egemenlik alanını karasularının üzerindeki hava sahası ve deniz yatağı ve toprak altında kalan kısmı da kapsadığını ifade eder. Aynı sözleşmede 3. Maddede bu karasuların dış çizgisinin nerde biteceğine ve teknik olarak hangi ölçü biriminin kullanılacağına yer vererek sınır tespitinin şeklini de ortaya koymuştur. Denilmektedir ki ‘her devlet kendi karasularını tespit etme hakkına sahiptir, fakat bu genişlik 12 deniz milini geçemez’ ibareleriyle devlet iradesinin sınırlarını da çizmiştir.(BM, 2001).

Hava sahasını sınırları da 1982’de imzalanan Deniz hukuku Sözleşmesinde olduğu gibi 1944 yılında imzalanan Chicago Sözleşmesi ile teknik kriterler ve egemenlik alanları belirlenmiştir. Yine burada devletlerin egemenlik alanlarının sınırları çizilmiştir. Ayrıca uygulanmasındaki zorlukların giderilmesi açısından BM nezdinde uzmanlık birimleri kurulmuştur.(Kaya, 2016:188-189).

Hava ve Deniz sınırları ile ilgili, çok taraflı uluslararası anlaşma ve sözleşmelerle sınırların belirlenmesinde kullanılan teknik ölçü ve kriterler ortaya konmuştur. Bu açıdan bakıldığında devletlerin

taraf olması ile sınır tespitindeki zorluklar kara sınırlarının belirlenmesine kıyasla daha azdır diyebiliriz. Deniz ve hava sınırları ortaya koyulan şart ve koşullara rağmen kriterlerin her daim aynı durumu taşımamasından dolayı istisnalar söz konusu olmakta ve devletler arasında anlaşmazlıklara neden olabilmektedir. Anlaşmazlıkların nedeni, aslında kriterler ve ölçütler belirlenmiş olsa bile devletlerin bu ölçütlere ulusal çıkarları sebebiyle, aynı nazardan bakamamalarıdır. Misalen Yunanistan ve Türkiye arasında mevcut devam eden deniz ve hava egemenlik sınır anlaşmazlığında olduğu gibi. Yunanistan ülke olarak bir takım adası olduğunu iddia ederek Türkiye ana karasına 2 km gibi çok yakın adaları üzerinden Deniz Hukuku Sözleşmesine dayanarak denizlerdeki sınırını 12 mile çıkartma gayreti ve iddiası içindeyken, Türkiye tarafında ise Lozan Anlaşması ile 3 mil olan karasuların, 1936 Yunanistan'ın 6 mile çıkarması ile 1964 yılında Türkiye de 6 mile çıkartarak Ege Denizinde 6 mil esasına göre sınırların belirlenmesi gerektiği tezi hakimdir. Çünkü Yunanistan'ın bu teziyle %40 olan Ege'deki karasuları, 12 mile çıkarılmasıyla %70'e yükselecek.(Yücel, 2010:87-88).

Deniz ve hava sınırlarının egemenlik ve yetki alanlarının belirlenmesi daha çok, çok taraflı anlaşma ve sözleşmelerle sağlanırken kara sınırlarının belirlenmesi genellikle iki taraflı sınır komşusu ülkeler arasında yapılan anlaşma ve protokollerle yapılmaktadır. Bu anlaşmalar; savaş sonucunda toprak kazanma isteği veya toprak kaybedilmesi durumunda yapıldığından, sınır hatları çizilerek yapılır. Anlaşma sağlanamayan durumlarda ileriki bir anlaşma ile konu yeniden ele alınarak sorun çözülmeye çalışılır.

Sınır anlaşmaları az da olsa çok da olsa nihayetinde toprak parçasının el değiştirmesidir¹. Dolayısıyla sorun, güç mücadelesi sonucunda bu toprakların el değişmesi ile ortaya çıkmaktadır. Bunun bir örneğini Türkiye ile Fransa arasında yapılan Hatay diğer adıyla Sancak'ın statüsü ile ilgili anlaşmada görürüz.1926 Yılında Fransa ile yapılan Dostluk ve İyi Komşuluk Sözleşmesi, 1930 yılında yapılan protokollerle Sancak Özel Yönetimi teyit edilerek Türkiye-Suriye sınırı belirlenmiş olsa da 1939 yılında statüsü gereği Hatay'ın bir seçim yapmasıyla Türkiye topraklarına katılması sonucunda Suriye ile olan sınırlar değişmiş ve Hatay'ın sınırları Türkiye'nin uç sınırları haline gelmiştir.(Sarıay, 1996:4-7).

Kara sınırlarının, teknik olarak ölçüt ve kriterlerinin deniz ve hava sahalarında yer aldığı gibi (karasuları için mil, hava sahası için FIR hattı² vb.) genel geçer kaidelerle yapılmadığı, sınır anlaşmazlığı yaşayan iki devletin kriter belirlemesiyle ve *o sınıra* has koşullarla çizildiği görülmektedir. Sınır hatları tespit edilirken özel konumdan yararlanılarak dağ, ova, nehir, su yolları ve göl gibi coğrafi unsurlarla işaretleme yapılmaktadır. Koordinat saptayarak sınır tespiti yapılmasının yanında özel konum esaslı tespit de yapılabilmektedir. Özel konumdan kasıt o yerin dağlık bir alanda bulunması durumunda zirve noktası ve yamaçları; göl, akarsu ve nehir gibi su yollarının bulunması halinde akarsu yatağı sınır belirleyici olmaktadır.(Ankadem, 2021).Su yollarının ortak keşiştiği noktalarda ise orta hat, thalweg , tek kıyı, düz esas hatlar ve kondominyum metotları kullanılmaktadır.³ Göllerde de Hazar denizi örneğinde olduğu gibi kıyı uzunluğuna paralel oransal olarak göl alanına sahip olma, kıyıya eşit uzaklıkta bir bitiş noktası belirleme ya da kıyının bir tarafının sınır kabul edilmesi gibi unsurlarla özel statüler belirlenerek sınırları oluşturmaktadır.(Kahraman, 2019:609-610). Ayrıca vadiler, boğazlar ve köprüler de sınır kabul edilerek hatlar çizilmektedir.

Kara sınırlarının belirlenmesinde benimsenen bir ilke ise özellikle düz alanlar başta olmak üzere sorunlu bölgelerde enlem/paralel ve boylam/meridyen faktörleri kullanılarak tespit yapılmasıdır. Kuzey Kore ve Güney Kore sınırlarının II. Dünya savaşı sonrasında 38. Paralelin sınır kabul edilmesi gibi.(Atlı, 2014:428-430). En zor sınır belirleme, düzlük alanda görülmekle birlikte, sınır güvenliğini sağlama açısından ters orantılı olduğu söylenebilir. Çünkü sınır hatlarını çizmede ortak bir ilke

¹ El değiştirmelerden kasıt; egemen güç olan devletlerin hakimiyetlerinden çıkması ya da hakimiyetlerine girmesidir.

² FIR hattı; flight information region (Uçuş bilgi bölgesi): Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü resmi web sitesinde, "İçinde uçuş bilgi hizmeti ve ikaz hizmeti verilen hudutları belirlenmiş bir hava sahasıdır." Şeklinde tanımlanmıştır. Burada " hudutların belirlenmiş" ifadesi konumuz ile ilgisi olması hasebiyle açıklama gereği duyulmuştur.

³ Nehir ve akarsu yolları ile ilgili sınır belirleme metotlarına dair ayrıntılı bilgi için bakınız. Çamyamaç, A.(2017). Uluslararası Hukukta Köprüler: Sınırlar ve Diğer Hususlar, *Hacettepe HFD*,cilt:7, sayı:1, SS:233-310. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hacettepehfd/issue/46371/582809>, Erişim Tarihi:10.06.2021.

benimsendikten sonra belirleme işlemi bittiğinde sınır güvenliği ve korunması faaliyeti askeri açıdan kolaylaşacaktır. Sınır duvarlarının örülmesi, tel çekme, gözetleme kulelerinin aktif olarak daha işlevli kullanılabilmesi vb. durumlar engebeli arazilere kıyasla güvenliğin sağlanması, kaçakçılık ve sınır ihlalleri bakımından kolaylık getirecektir.(Altınpınar, 2018:76-79).

Peki 20.yüzyılda ortaya çıkan sınır anlaşmazlıklarının nedenleri nelerdir?

3. 20.YÜZYILDA SINIR ANLAŞMAZLIKLARININ NEDENLERİ

Sınır anlaşmazlıklarının temel nedeni sınırların değişmesi ya da değiştirilmek istenmesinden kaynaklanmaktadır. Sınır değişikliğinin nedenleri ise etkileri ve sonuçları bakımından öznesi 20.yüzyıl tarihi olacak şekilde; 1-)modern ulus devletlerin yapısı ve gelişim süreci, 2-)savaşlar, 3-)soğuk savaş dönemi ve sonu, 4-)sınırın diğer tarafında kalan etnik aidiyet bağı ve tarihi misyon 5-)de-kolonizasyon olarak sıralayabiliriz.

20. Yüzyılda sınır olgusu ve yaşanan anlaşmazlıklar, diğer tarih dilimlerinde olduğundan daha farklıdır. Çünkü bu yüzyılda sınır anlayışı, imparatorluk devletleri bünyesinde yer alan milletlerin, milliyetçilik akımlarıyla kendi ulus devletlerini kurmaları, imparatorlukların hızla parçalanmasına ve yeni yeni birçok ulus devletin kurulmasına neden olmuştur.

Birinci unsur olan modern ulus devletlerin yapısı ve gelişim süreci, modern ulus devletin başlangıcı 1648 Westfalya anlaşması kabul edilmekte ve modern uluslar, bu yüzyılda monarşilerin yıkılmasıyla birlikte parlamıştır.1789 Fransız ihtilali ile dünyaya yayılan eşitlik, adalet ve özgürlük gibi nosyonlar ulus devletin oluşmasına katkı sağlamıştır.(Erkiş, 2013:60-63).

Ulus devletleri meydana getiren üç unsurdan bahsedebiliriz. Toprak, siyasi erk ve nüfus. Bunların çoğaltılması mümkün olabilmekle beraber, bir devletin var olabilmesi için bu üç etmenin olması gerekir. Çünkü devlet dediğimiz aygıt her ne kadar soyut bir varlık olsa da birlikte yaşamaya karar vermiş bir toplumun, bir toprak parçasına yani yeryüzünde yaşayacak bir kara parçasına ihtiyacı vardır. Toplum için kuralların konması ve uygulanmasını yerine getirecek, harici ve dahili olarak güvenlik önlemlerinin alıp, toplumun yetkilerinin devrettiği düzeni sağlayacak mekanizmadır devlet.(Düvenci, 2018:68).

Sınırların belirlenmesi hususunda sınır anlaşmazlığı konusunda en büyük aktör olan modern ulus devletlerin gelişim süreci etkili olmuştur.18 ve 19. Yüzyıllarda dünyadaki siyasi ve politik olaylar, savaşlar, etnik ve dini demografik yapının değişmiş olması hem devlet yapılarının şekillenmesinde hem de devletlerin vizyonlarının ve politikalarının şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. İmparatorlukların sömürgecilik yarışları, Avrupa'daki uzun süren savaşlar devletler arasında sürekli rekabeti yinelemiş ve toprakların el değiştirmesine neden olmuştur. Bu el değiştirmeler neticesinde doğal olarak tebaalar da değiştiğinden devletler kozmopolit ve birden çok dini aidiyeti barındıran yapılara dönmüştür. Milliyetçilik akımlarıyla kurulan yeni ulus devletler 20. Yüzyılda sınır sorunlarıyla karşı karşıya kalmışlardır.(Aydın, 2018:233-234).

Modern ulus devlet modelinde tebaanın yerine devleti oluşturan milletler, vatandaşlık esasına göre aidiyetle bağlanmaktadır. İmparatorluklarda olduğu gibi komplike ve çok çeşitli etnik unsurlardan ziyade, ulus devlette o ulusun ana etnik kimlik, kültür, hukuk ve din ekseninde ortak noktaları olan vatandaşların yer aldığı demografik durum söz konusudur. Vatandaşların milliyet kimlikleri ile bir devlet kurmaları ve hemen hemen her milletin böyle bir eğilim göstermiş olması nihayetinde aralarında sınır tartışmalarını doğurmuştur. Sınır anlaşmazlıkları da devlet olmanın getirdiği egemenlik güdüsüyle kendi milliyetindeki insanların içinde bulunduğu bir ülkeyi yönetme, bütünlüğünü koruma ve güvenliğini sağlama amaçlarıyla ülkenin en uç noktasını, egemenliğin başlayıp bittiği alanı belirleme kavgasıdır.(Kotan, 2016:19-20). 20.Yüzyıl boyunca yaşanan sınır anlaşmazlıklarının temelinde devletlerin egemenliklerinin hudutlarını çizme mücadelesi vardır. Anlaşmazlıklara dair diğer unsurlar bu mücadele etrafında şekillenmiştir diyebiliriz.

Anlaşmazlıkları ortaya çıkaran *ikinci bir unsur* da savaşlardır. 20. Yüzyıldaki hemen hemen her savaş sınır anlaşmazlığı yaşanmasına neden olmuştur.1905 Yılındaki Japon-Rus savaşı, 1911 Osmanlı-İtalya savaşları gibi Yüzyılın ilk çeyreğinde I. ve II. Balkan savaşları da bu minvalde başlamış, Osmanlı imparatorluğundan kopan milletlerin birbirlerine karşı toprak kazanma yarışına girmeleri sonucunda

çıkmiştir. Bulgaristan, Sırbistan, Yunanistan ve diğer balkan devletleri elde ettikleri kazanımlar ve kayıplar sonucunda yapılan anlaşmalarla sınırlarını çizmişler ve mevcut sınırların yerini savaşla birlikte yeni sınırlar almıştır.(Efiloğlu, 2011:42-43). Bu yüzyılda yaşanan ve Dünya Tarihini derinden etkileyen, devletlerin topyekün olarak tüm dünyayı kapsayan, milyonlarca insanın ölmesine, tarih sahnesinden devletlerin silinmesine, yeni devletlerin, yeni politik aktörlerin ve uluslararası örgütlerin doğmasına sebep olan I.ve II. Dünya savaşları sınır anlaşmazlıklarının en önemli nedenini oluşturur.(Ünsür, 2018:67). Birinci Dünya Savaşı ile birlikte Avrupa’da Avusturya-Macaristan, Osmanlı İmparatorlukları, Çarlık Rusyası yıkılmış, bunların taabiyetinde yer alan milletler yeni devletler kurmuşlardır. Bu yeni devletler kurulmazdan önce imparatorluk çatısı altında bir bütün olarak yaşadıklarından sınır sorunları en dış hudut boylarında yaşanmakta, imparatorluk içi yaşanan sorunlarda ise sorun, monark tarafından çözülmekteydi. Fakat milletlerin kendi ulus devletlerini kurmaya başlamalarıyla sınır belirleme sorunları yaşanmış, iç içe geçmiş imparatorluk toprakları, milletlerin hakim olduğu egemenlik alanlarıyla ayrıştırılmıştır. Aynı topraklarda yaşayan zaman zaman farklı yerlere göç ettirilen ve birlikte yaşamaya alışmış milletler ayrışırken sınır çizgilerini belirlemede güçlük yaşamışlardır. Donanımları ve güçleri nispetinde sınır mücadelesine girmişler ve aynı millete mensup insanların da sınır dışında kalmalarına neden olunmuştur. Ayrıca savaşı kaybeden Almanya Versay anlaşması ile büyük yıkıma uğratılmış Avrupa kıtasında yer alan topraklarının ve diğer kıtadaki topraklarının büyük bir kısmını kaybetmiştir. Almanya için önemli olan Alsas-Loren’i Fransa’ya ki bu bölge Almanya ile Fransa arasında hep sorun teşkil eden sınırlardan biridir, kuzeyde Belçika’ya, Baltık Denizinde Danimarka’ya, Doğuda ise Polonya’ya toprak vermek durumunda kalarak sınırları daralmıştır.(Ertan ve Özgün, 2016:555-563). Aynı şekilde Osmanlı Devleti ve Avusturya-Macaristan da büyük topraklar kaybetmiş, bünyesinden bir sürü devletler çıkmıştır. Nitekim devletlerin bu büyük kayıp ve sınır daralmaları bir diğer büyük savaşın yani ikinci dünya savaşının sebepleri arasına girmiştir. Bu savaş sonucunda da Almanya’nın kalbi Berlin başta olmak üzere Avrupa’da, Uzak doğuda ve dünyanın birçok yerinde devletlerin sınırları değişmiştir.

Üçüncü unsur Soğuk Savaş süreci, İkinci dünya savaşı sonunda kutuplaşan dünya düzeniyle, kutupların başını çektiği Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)’nin sıcak çatışmaya girmeden fakat sıcak bir çatışmayla Üçüncü bir dünya savaşına dönebilecek bir savaş ortamıdır. Soğuk Savaşın getirdiği kutuplaşma ile kamplara ayrılan ülkeler arasında sınır sorunları yaşanmış, ideolojik çatışmalar fiili çatışmalara dönmüştür. Birçok ülkede iç savaş olmuş, devrimler gerçekleşmiştir.1989 yılı itibarıyla de Berlin duvarının yıkılması ile başlayan Sovyet çöküşü sonucunda bağımsızlığına kavuşan devletler arasında, Sovyet çatısı altında iken değişen sınırlardan dolayı, anlaşmazlıklara düşmüşlerdir. Avrupa ve Orta Asya haritası yeniden çizilmiş, bu çizgiler de sorunları doğurmuştur. Örneğin Kruşçev döneminde Ukrayna’ya bağlanan Kırım, Ukrayna’nın Sovyetlerden ayrılması ile sorun haline gelmiştir. Yugoslavya’nın dağılması ile Sırbistan- Kosova, Bosna Hersek, Hırvatistan, Kuzey Makedonya ve Slovenya devletleri kurularak aralarında sınır anlaşmazlığı doğmuş uzun süren etnik savaşlar olmuştur. Aynı şekilde Azerbaycan-Ermenistan, Özbekistan-Kırgızistan, Özbekistan-Kazakistan sınır bölgelerinde meydana gelmiştir.(Şadıhanov, 2006:13-14). Çünkü bu ülkelerin sınırları Sovyet döneminde değiştirilmiş, etnik demografik yer değiştirmeler yapılmış veya etnik gruplar baskı ve savaş ortamından kaçma niyetiyle bölge/ülke değiştirmek zorunda kalmışlardır.(Erman, 2018:306). Dolayısıyla egemen güç el değiştirdiğinden, ulus devlet olarak millet ve egemenlik prensibiyle de hareket edildiğinden sınır problemleri yaşanmıştır. Soğuk savaş sürecinin sınır sorunlarına en önemli etkisi doğu blokunun çöküşü olmuştur. SSCB ve bu minvalde hareket eden devletlerin doğu bloku çökene kadar olan süreçte ideolojik temelli siyasi otoriteyi muhafaza edebilmek için kurdukları federatif devlet oluşumları ve sosyalist halkayı genişletme çabaları sınırların bu blok içinde önemsiz hale gelmesine neden olmuş fakat blokun çöküşüyle her devletin kendi bağımsızlığını ilan etmeleri ile sınır sorunları tekrar gün yüzüne çıkmıştır. Batı blokunda yer alan devletlerin federatif yapı olmaktan ziyade pakt şeklinde ittifak kurduklarından bu sebepli sınır probleminin doğmasına engel olmuştur.

Soğuk savaş döneminde SSCB’nin ve ABD’nin alan kazanma ve kutuplarını güçlendirmelerine dönük yayılcı askeri ve politik yayılcı tutumları ile işgal ettikleri topraklarda sınırları değiştirmişlerdir. ABD’nin Vietnam, Sovyet Rusya’nın Afganistan işgali, Macaristan ve Çekoslavakya’ya müdahaleler buna birer örnektir. Fakat bu müdahaleler doğrudan ve kalıcı sınır

değişikliklerine neden olmasa da sonraki süreçte gelişen olaylara; iç savaşa, göçlere ve komşu ülkelerle yaşanacak sınır sorunlarına kapı aralamıştır.(Zengin, 2017:9).

Dördüncü unsur ülkelerin sınırın diğer tarafında kalan etnik aidiyet bağı ve tarihten gelen misyonlarıdır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş/kurtuluş mücadelesinin en önemli dayanağı olan misak-ı milli⁴ ile sınırların nerelerden başlayıp nerelerde biteceği net bir şekilde belirlenmiştir. Devletin sınırlarının, etnik ve dini kimlik olarak kendisine aidiyeti olan bölgelerin serbest ve özgür bir ortamda yapılacak referandumla Batum, Batı Trakya, Antakya ve Musul bölgelerinin Cumhuriyet topraklarına katılması amaçlanmış fakat bu gerçekleşmemiştir. Bu ise Türkiye Cumhuriyeti'nin bu bölgede çıkan her huzursuzluk ortamında ve etnik bağı bulunan bölge insanın yaşadığı her sorunda eksik kalan misak-ı milli maddelerini tarihi misyonla tamamlama isteği olup olmadığı tartışma konusu olmaktadır.(Kaya, 1996:181-182).

Beşinci unsur; Devletlerin köken olarak bağları olan ve anlaşmalar, savaş, self determinasyon⁵ vb çeşitli nedenlerle sınırları haricinde bırakılmak zorunda kalan toplulukları, sınırlarına dahil etme isteği, sınır anlaşmazlığına sebep teşkil etmekle birlikte devamında da aynı zamanda sınırda yaşanan sorunların da temelini oluşturmaktadır. Bu sorun bağımsızlık mücadelesi veren ve sömürülen devletlerin mücadele ve de-kolonizasyon sürecinde ortaya çıktıyı görülmektedir. Bu durumda de-kolonizasyon sürecinin sınır sorununa ayrı bir başlık altında değinmek yerinde olacaktır.

4. DE-KOLONİZASYON SÜRECİNDE SINIR SORUNU

Koloni bir insan topluluğunun ticari ve tarım alanları elde etmek için yaşadıkları bölgelerden başka bir coğrafi bölgede üs kurduğu yerdir. Koloninin tarihsel geçmişi antik Yunan medeniyetine kadar uzanmaktadır. Yunan medeniyetinde koloni polis/şehir kurularak ticari ve iktisadi getirilerinin yanında kendi yasalarını da içeren bir yönetim sistemi ile idare edilmekteydi.(Gözlü, 2015:182).Coğrafi Keşiflerle ve 18.yüzyıl sanayi devrimleri ile devletlerin yeni pazar, ticaret ve tarım havza arayışları ile kolonicilik yeni yer ve yurt edinmekten ziyade, ticari ve iktisadi kıymeti bulunan bölgeleri ekonomik anlamda sömürerek kendilerine bağımlı hale gelecek yönetimi kendinde olan yerler bulma arayışına dönmüştür.

20.Yy'da Kolonizasyonun/sömürgeciliğin hız kazanmasıyla Avrupalı devletlerin sömürgecilik mücadeleleri dünya savaşlarına dönmüş ve sömürülen devletler de bu savaşlardan nasibini alsa da bu yüzyılın ortaları ile birlikte rüzgar tersine dönmeye başlamış ve de-kolonizasyon sürecine girilmiştir. Yani koloni olan toplulukların self determinasyon/kendi kaderini tayin haklarını kullanmak istemeleri neticesinde bağımsızlıklarını kazanmaya başlamışlardır. Bu süreçle ortaya çıkan yeni devletlerin kendi sınırlarını çizmeleri anlaşmazlıklara neden olmuş ve aralarında uzun süren düşmanlıklara neden olmuştur. Zaman zaman sorunlu bölgelerde sıcak çatışmalar meydana gelmiş, zaman zaman da kısmen anlaşma sağlanarak sınırlar belirlenip çözüme kavuşmuştur. Yıllardır devam eden Pakistan-Hindistan sınır anlaşmazlıkları bağımsızlık mücadelesi sürecine verilebilecek örneklerden biridir. Hindistan İngiliz sömürsünden bağımsızlığını kazanma sürecinde içinde barındırdığı etnik çeşitliliği nedeniyle 1947 yılında bağımsızlığını sağlamış fakat ülke içinde sorunlar devam etmiştir.1956 Yılında Müslüman nüfusa sahip Pakistan'ın bağımsızlık ilanı ve Pakistan'ın da 1971 de yaşadığı iç çatışma ile Bangladeş'in ayrı bir devlet kurmasıyla sonuçlanmıştır. Birbirlerinden ayrılmaları aynı toprakta bölünmeleri, siyasi olarak sınırlarını belirlemelerini zorlaştırmıştır. Bu süreçte milyonlarca insan yer değiştirmiş olmasına rağmen sorunlar devam etmiştir. Keşmir bölgesi Pakistan ve Hindistan arasında kalmış, bağımsızlık sürecinde her devlete de müdahil olmayıp ayrı bir statüde kalmayı tercih etmiş %70'i Müslüman olan halen Pakistan ve Hindistan arasında sorun olan ve yönetimin %45 Hindistan'da, %35'i Pakistan'da ve %20'si Çin'de olan bir yerdir. Her iki devlet de hak iddia etmekte ve sınırda çoğu zaman askeri olarak çatışmalar yaşanmakta, bölge politikası dengelerine de yansımakla beraber düşmanlıkları pekişmektedir. Benzer şekilde Çin ve Hindistan arasında yine 20.yy yarısından itibaren de-kolonizasyon sürecine bağlı olarak sınır anlaşmazlıkları ve çatışmaları söz konusudur.(Yiğit, 2018:14-16). Afganistan ile Pakistan arasında Pakistan'ın sömürgeci çıkıp bağımsızlığını kazanmazdan önce sınırları içinde kalan ve nüfusunun büyük bir kısmının Afgan/ Peştun olduğu Durand hattı İngilizlerin

⁴ (Sakin, 2022).

⁵ (Kılınç, 2008).

sömürüsündeyken Hindistan bünyesinde iken bu bölgeyi kendi sınırlarına katmayı isteyen Afgan yönetimi İngilizlerle anlaşma sağlayamamıştır.1947 Yılında İngilizlerin bölgeden çekilme kararı sonucunda Afganistan tekrar girişimlerde bulunmuş fakat İngilizlerin kabul etmemesi ile yapılan referandumda, Durand halkı Hindistan'dan ayrılan Pakistan'da kalmayı seçmiştir. Afgan ve Pakistan devletleri arasında halen devam eden sınır anlaşmazlığı çözülememiş ve terör gibi güvenlik sorunlarıyla katmerlenerek daha da grift hale gelmiştir. (Burget, 2013:62).

De-kolonizasyon sürecinde ortaya çıkan sınır problemleri sadece Asya kıtası ya da İngiliz sömürüsünde olan yerlerde değil, bu süreçten etkilenen hemen hemen her kıta ve her sömürülen devletlerin bağımsızlık mücadelesinde kendini göstermiştir. Afrika kıtasında Eritre ve Etiyopya arasında ve Afrika kıtasının daha birçok yerinde sınır anlaşmazlıkları ortaya çıkmıştır. Aynı şekilde Fransız sömürüsünde olan Cezayir ve Fas, Senegal ve Moritanya İngilizler sömürüleri Sudan ve Mısır vb daha nice örnekler verilebilir.(Nassır, 2018:123-124).

Tüm bu sınır anlaşmazlıklarının yanında bir de sınırdaki yaşanan sorunlar, sınır bölgesinde yaşayanların sorunları vardır.

5. SINIRDA YAŞANAN SORUNLAR

Sorunlu bölgede tam bir otorite sağlanamaması, oturmuş bir demokrasi ve hukuk sisteminin olmaması gibi durumlardan dolayı çeşitli sorunlar baş göstermektedir. Sorunların bir kısmı sınır anlaşmazlığına bağlı olarak, bir kısmı ise sınır anlaşmazlıklarından bağımsız bölgede meydana gelen sorunlardır. Sınır anlaşmazlıkları ile bağlantılı olan sorunların en başında güvenlik sorunları gelmektedir. Güvenlik, komşu ülkelerin ve sınır bölgesinde yaşayan insanların huzur ve sükunet halinin sağlanması bakımından büyük önem arz etmektedir.

Güvenlik sorununun temelinde ise dini, mezhepsel ve etnik kökenli terör gelmektedir. Devletlerin birbirlerine kullandıkları bir savaş aracı olarak görülen terörizm asayiş problemi olmanın yanında koz olarak kullanılıp diğer ülkeler için büyük tehdit olarak kabul edilmektedir.(Abdurrahmanlı,2018:595-596). Terör faaliyetleri ile bölgede istikrar baltalanmakta, güven ortamı olmadığından ekonomik anlamda yatırımların yapılmadığı, kalkınmanın olmaması nedeniyle geri kalmışlığın görüldüğü, insanların gönüllü ya da zorunlu olarak yurtlarını terk ettiği, büyük göç akınlarının olduğu, insan hakları sorunlarının ve açlığın boy gösterdiği bir ortam oluşmaktadır. En çok kadınların ve çocukların mağdur olduğu, sivillerin öldüğü, hastanelerin bombalandığı, eğitim ve öğretimin yapılamadığı insanlık dramları yaşanmaktadır. Sorunlu yerler, kaçakçılıkla ve uyuşturucu ticareti ile geçimin sağlandığı, dünyanın kirli işlerinin ve para trafiğinin döndüğü bir alan haline gelmektedir. Bu yaşanan sorunların hepsi terör bazlı olmayıp bir kısmı teröre bağlı, bir kısmı ise başka sebeplere ve istikrarsızlığa bağlı olarak ortaya çıkmaktadır.(Saraçlı, 2007:1072). Bu bölgelerin çoğunda yer altı ve yer üstü kaynakların olması ve ekonomik, askeri ve politik anlamda stratejik öneme sahip olmasına rağmen bu sorunlar yaşanabilmekte belki de böylesine değerli yerler olması hasebiyle anlaşmazlıklar kendini göstermektedir. Devletlerin su ve enerji başta olmak üzere vazgeçilmez hayati meseleleri sorunların aşılmasını zorlaştırmaktadır. Pakistan ve Afganistan arasındaki sorunlu bölgede, Özbek-Kırgız-Tacik Devletleri arasındaki Fergana Vadisi, Filistin ve İsrail, Afrika'nın ve diğer kıtaların çoğu sınır bölgeleri birer örnek teşkil etmektedir.(Demirci, 2012:46-48).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

20.Yüzyılda sınır anlaşmazlıklarının teknik, siyasi, ekonomik ve etnik bir çok nedeni olduğu görülmektedir.Teknik olarak sınırların çözüme kavuşması kara sınırlarında deniz ve hava alanlarının belirlenmesine nazaran zor görünmektedir.20.Yy ortalarına doğru yapılan deniz ve hava sahalarında Deniz Hukuku Sözleşmesi ve Chicago gibi anlaşmalarla karşılıklı deniz mili, FIR hattı v.b ortaya kriterler konarak sınır belirlenmesi söz konusu olabilmekte iken kara sınırlarında siyasi, ekonomik, coğrafi ve yer şekilleri gibi birçok etken kriter ve ölçüt ortaya koymayı zorlaştırmaktadır.Bu da kara sınırlarında devletlerin ortak ve maktu ölçütlerle sınırların daha kolay belirlenmesinin önüne geçmekte, aynı zamanda ulusların çıkarıcı ve göreceli politikalarının öne çıkmasını sağlayarak anlaşmazlıkların derinleşmesine zemin hazırlamaktadır.

Siyasi olarak iki tane dünya savaşının nedenleri ve sonuçları, sınır anlaşmazlıklarının temelini oluşturmuştur.Modern ulus devlet yapısı ve Fransız ihtilali ile başlayan milliyetçilik akımları, birinci ve ikinci dünya savaşlarında imparatorlukların yıkılması ile hayat bularak yeni bir çok devletin doğmasına neden olmuştur.Her yeni devlet ve yıkılan imparatorluklar beraberinde sınır anlaşmazlıklarını getirmiştir.

Dünya savaşları sonunda de-kolonizasyon süreci ile birçok sömürü altındaki devletler self-determinasyona kavuşmuştur. Bu devletlerin Sömürgeci ve diğer devletlerle sınır münasebeti de anlaşmazlıklarla kendini göstermiştir. Yakın dünya siyasi tarihi olarak adlandırdığımız 20.yy sonlarında ise Soğuk savaşın bitmesi, Sovyetler Birliği'nin çökmesi dünya savaşlarına bener şekilde yeni devletlerin bağımsızlıklarını ilanlarını etmelerini sağlamış ve bu devletlerin de aralarında sınır problemleri hasıl olmuştur. Daha önce birleştirici olan ideolojik, ekonomik unsurların ortadan kalkması farklılıkların gün yüzüne çıkmasına neden olmuş, etnik ve dini birçok farklılıklar kendini göstermiştir.Farklılıklar da zamanla sınırların tamamen keskin bir şekilde ayrışmasına neden olmuştur.Dolayısıyla her siyasi hareket ve yeni devlet, sınır sorununu beraberinde getirmiştir.

Sınır anlaşmazlıklarına nasıl çözüm bulunabilir, Sorunların ortadan kaldıracak ve kolaylaştıracak öneriler neler olabilir?

Sınır anlaşmazlıklarının aşılması ve kalıcı çözüm getirilmesi bir hayli zor görünmektedir. Yıllarca üst üste biriken sorunlar hep bir öncekinden daha çetrefil ve girift hale gelmiştir. Dolayısıyla her geçen gün, çözüm aleyhine işleyen bir süreç söz konusudur. Sorunların, başka sorunlarla kar yumağına dönmeden en rasyonel ve tarafları tatmin edici bir sonuçla, çözüm kalıcı duruma gelebilir. Her ne kadar sınır anlaşmazlıkları sorun olmaktan çıkarılıp, tarafların tam bir mutabakata varması sağlanamasa da bazı bölgelerde kısmen anlaşmaya varabilmeleri mümkündür.(Joldoshev, 2019:317).

Sınır bölgesinde her şeyden önce çatışmanın engellenmesine yönelik iki tarafın da tansiyonu düşürecek adımlar atması gerekmektedir. Çatışmalar, mevcut problemlere tabiri caizse yangına körükle gitmek anlamına geliyor. İşin içine askeri unsurlar da giriyor ve bölge insanın mevcut sorunlarının yanına savaş halinin verdiği diğer faktörler de etkilenecek sarmal bir şekle dönüyor. Diplomasi, bu noktada hem çatışmaların çıkmasını/çıktığında önlenmesini sağlamak, hem de var olan sınır anlaşmazlığının çözüme kavuşması için çok aktif ve belli periyotlarla sık aralıklarla kullanılabilir. Diplomatik anlamda uzman kişilerden oluşan komisyon vb bir birim kurularak düzenli olarak belli aralıklarla toplantılar yapılarak olası çatışmaların önüne geçilebilir ve sorunun hem tam anlaşılması hem de çözüm için nelerin yapılabileceğinin keşfedilmesi sağlanabilir. Öncelikle anlaşması/uzlaşması kolay ve teknik açıdan da zaman almayacak, üzerinde daha çok hem fikir olunan kısımlardan başlamak işi kolaylaştırabilir. Her konuyu ve problemi aynı anda çözmeye çalışmak çözümü daha da zorlaştırabilir. Ayrıca her iki tarafın da bir diğer üzerinde ivedilikle durması gereken nokta, insan hakları ve bölge insanın yaşadığı açlık, hastalık ve insani olmayan muamele ve yaşam şartlarının iyileştirilmesi olmalıdır. Böyle bir imkanın oluşturulması, bölgeye huzur ve refahı getirmede önemli rol oynayacaktır.

Sınır sorunlarının, 20. Yüzyıla dair politika ve uluslararası yeni aktörlerin de sürece dahil edilmesi çözüme katkı sunabilir.Yaklaşık 200 üye devleti bünyesinde barındırması ve anlaşma ve protokoller bağlamında devletleri kısmen de olsa bağlaması bakımından Birleşmiş Milletler Örgütü, sınır sorunlarına çözüm bulma noktasında önemli bir yer tutacaktır.Çünkü sınır anlaşmazlığı yaşayan devletlerin büyük bir kısmı BM'ye üye statüsündedir.BM çatısı altında sınır anlaşmazlıklarına ilişkin birimler kurularak, BM üyesi olan veya olmayan devletlerin taraf olacağı deniz hava hukukunda olduğu gibi tüm unsurları içermese de belli başlı unsurların kabul edileceği anlaşmalar, sözleşmeler ve protokoller yapılabilir. Anlaşma sağlanacak standart kriterlerle çözüme bir adım daha atılmış olunur. Çünkü her sorunun ikili anlaşmalarla giderilmesi mümkün görünmemektedir. Ayrıca Avrupa Birliği, Afrika Birliği ve Arap Birliği gibi bölgesel/kıtasal bir takım konu ve ilke doğrultusunda bir araya gelmiş örgütler aracılığıyla da çözüme yönelik prensipler belirlenip anlaşmalar yapılabilir.

Çözüm önerilerinin kalıcı duruma dönüşmesi sorunun ilk halinden belki de daha önemlidir. Çünkü beklemiş ve uzlaşıldığı sanılan konu ve şartlar, tekrar gün yüzüne çıkmakta ve yeni koşullarla birlikte daha karmaşık bir sorun olabilmektedir. Sorunlara yaklaşırken özünde yatan gerçek nedenlerin dikkate alınmasının yanında mevcut ortaya çıkmış konjonktürel durumlara göre hareket edilmesi daha

yararlı olabilir. Özellikle bölgedeki yaşayan halkın kimlikleri noktasında kadim unsurlara ve temel taşlara zarar vermeden, gelişen olay ve koşullara göz ününde bulundurularak çözüm aranması kalıcılığı ve kolaylığı sağlayabilir. Çözümlü bir sonuca varmak için bölgesel ve uluslararası tüm unsur ve argümanlar kullanılarak taraflar için romantizm algılarıyla değil, rasyonel, pratik ve pragmatist davranılarak nihai sonuca erişilebilir.

KAYNAKÇA

- Abdurrahmanlı, E.(2018). Küreselleşme Olgusuyla Birlikte Büyüyen Terörizm, *Akademik Tarih Ve Düşünce Dergisi*, 5(18),586-609. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/625059>, (Erişim Tarihi:20.06.2021).
- Altınpınar, M. (2018). Sınırsız Güvenlik, *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, 20(1), 73-86. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/1007948>, (Erişim Tarihi:11.06.2021).
- Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri, (2021). İdari Coğrafya, https://Acikders.Ankara.Edu.Tr/Pluginfile.Php/89251/Mod_Resource/Content/2/3.%20hafta.Pdf, (Erişim Tarihi:06.06.2021).
- Atlı, C.(2014). Kore Savaşı Ve Kore Savaşına İğdir'dan Katılanlar, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 427-444. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/321416>, (Erişim Tarihi:11.06.2021).
- Ayaz, E.(2015). Küreselleşme Sürecinde Modern Devlet Ve Avrupa Birliği Özelinde Ulus-Üstülük İle İmtihanı, *Aibü Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 135-158. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/486217>, (Erişim Tarihi:31.05.2021).
- Aydın, R.(2018). Ulus, Uluslaşma Ve Devlet: Bir Modern Kavram Olarak Ulus Devlet, *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 6(1), 229-256. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/453061>, (Erişim Tarihi:28.05.2021).
- Birleşmiş Milletler (2001). Deniz Hukuku Sözleşmesi, 2. Ve 3. Maddeler, <https://Denizmevzuat.Uab.Gov.Tr/Uploads/Pages/Uluslararası-Sozlesmeler/Denizhukuku.Pdf>, (Erişim Tarihi:05.06.2021).
- Burget, F.(2013). “Durand Hattı”: Afganistan-Pakistan Arasında Yaşanan Kavganın Diğer Adı, *Ortadoğu Analiz*, 5(56), 61-67. https://Www.Orsam.Org.Tr/D_Hbanaliz/6fazilahmed.Pdf, (Erişim Tarihi:16.06.2021).
- Çamyamaç, A.(2017). Uluslararası Hukukta Köprüler: Sınırlar Ve Diğer Hususlar, *Hacettepe Hfd*, 7(1), 233-310. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Hacettepehdf/Issue/46371/582809>, (Erişim Tarihi:10.06.2021).
- Demirci, L.(2012). Özbekistan, Kırgızistan Ve Tacikistan'ın Kesişimindeki Sorunlu Vadi: Fergana, *Savunma Bilimleri Dergisi*, 12(2), 33-69. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/180240>, (Erişim Tarihi:20.06.2021).
- Deniz, T.(2020).Sınırsız Dünya” Söylemleri Altında Sınırlar, Sınır Güvenliği Ve Sınır İnsanları, *Doğu Coğrafya Dergisi* ,25(40), 235-252, <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/926528>, (Erişim Tarihi: 28.05.2021).
- Düvenci, S.(2018). Devletin Köken Teorileri Açısından Devleti Doğuran Etmenler: Çeşitli Uygarlıklar Ve Topluluklar Üzerinden Bir Değerlendirme, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 1(2), 66-93. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/528525>, (Erişimtarihi:04.06.2021).
- Efiloğlu, A. (2011). Balkan Savaşı'nda Bulgar Ve Yunan Ordularıyla İşbirliği Yapan Rum, Bulgar Ve Ermenilere Genel Af İlanı Ve Affın Uygulanışı, *Güneydoğu Avrupa Araştırmalar Dergisi*, (20), 41-82. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/12898>, (Erişim Tarihi:10.06.2021).

- Erkiş, İ.(2013). Ulus-Devletin Tarihsel Gelişimi Üzerine, *Selçuk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (26), 54-76, <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/288897>, (Erişim Tarihi:23.05.2021).
- Erman, K.(2018). Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı İşgali Ve Türkler, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (44), 303-320. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/624340>, (Erişim Tarihi:13.06.2021).
- Ertan, A. Ve Özgün, T.(2016). I. Dünya Savaşı'nın Ardından Yenidünya Düzenine Doğru: 1919 Paris Barış Konferansı, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(3), 551-572, <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/355930>, (Erişim Tarihi:12.06.2021).
- Gözlü, A.(2015). Antik Yunan'da Koloniler Ve Bunların Nitelikleri, *Folklor/Edebiyat*, 21(81), 179-190. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/255530>, (Erişim Tarihi:13.06.2021).
- Gülboy B. (2011). Birinci Dünya Savaşı'nın Nedenlerine Donanma Stratejileri Üzerinden Bakış Ya Da "Birinci Dünya Savaşına Giden Yolda Osmanlıların Drednot Düşleri" Üzerine Notlar, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 8(30), 151-157, <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Uidergisi/Issue/39278/462554>, (Erişim Tarihi:31.05.2021).
- Gümüüşü O.(2010). Siyasi Coğrafya Açısından Sınırlar Ve Tarihi Süreç İçinde Türkiye'de Sınır Kavramı, *Bilig*, (52), 79-104, <https://Www.Acarindex.Com/Dosyalar/Makale/Acarindex-1423873159.Pdf>, (Erişim Tarihi:26.05.2021)
- Joldoshev, A.(2019). Kimlik Ve Sınır: Orta Asya'da Sınır Sorunları, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 19(2), 303-326, <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/894525>, (Erişim Tarihi:28.05.2021).
- Joldoshev, A.(2019). Kimlik Ve Sınır: Orta Asya'da Sınır Sorunları, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 19(2), 303-326. <https://Dergipark.Org.Tr/En/Download/Article-File/894525>, (Erişim Tarihi:22.06.2021).
- Kahraman, Ş. (2019). Hazar Denizinin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14(2), 603-621. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/856826>, (Erişim Tarihi:10.06.2021).
- Kaya, E.(1996). Misak-ı Milli'nin Sınırları, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (8), 175-186. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/33227>, (Erişim Tarihi:11.06.2021).
- Kaya, İ.(2016). Chicago Sözleşmelerinin Uluslararası Hukuk Açısından Değerlendirilmesi, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(2), 187-200. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/417935>, (Erişim Tarihi:07.06.2021).
- Kazel, E. Ve Bayartan M.(2021). Siyasi Coğrafya Açısından Türkiye'nin Sınır Güvenliği: Batı Kara Sınırları, *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 200-219, <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/1724103>, (Erişim Tarihi:27.05.2021).
- Kiliç, D.(2008). Self Determinasyon İlkesinin Azınlıklar Açısından Değerlendirilmesi, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(1), 949-982. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/789746>, (Erişim Tarihi:13.06.2021).
- Koçak, H.(2011). Avrupa'da Bölgeselleştirme Çabalarının Ulusal Ve Bölgesel Kalkınmaya Etkileri: Avusturya Ve Macaristan Örnekleri, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (29) . <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/55678> (Erişim Tarihi:02.06.2021).
- Kotan, C.(2016). Modern Dünya Sistemi Teorisi Bağlamında Modern Devletin Özellikleri, *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 11-25. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/583505>, (Erişim Tarihi:25.05.2021).
- Nassir, İ.(2018). Etiyopya Ve Eritre Arasındaki Sınır Krizi, *Uluslararası Kriz Ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 121-144. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/481564>, (Erişim Tarihi:17.06.2021).

- Pakalin, M.(1993). Osmanlı Terimleri Ve Terimler Sözlüğü, İstanbul, *Mili Eğitim Bakanlığı Yayınları*, [Http://Bizdosyalar.Nevsehir.Edu.Tr/629f2071cfe9ee67e95167dc962e2f72/Mehmet-Zeki-Pakalin-%E2%80%93-Osmanli-Tarih-Deyimleri-Ve-Terimleri-Sozlugu-%E2%80%93-Iii.Pdf](http://Bizdosyalar.Nevsehir.Edu.Tr/629f2071cfe9ee67e95167dc962e2f72/Mehmet-Zeki-Pakalin-%E2%80%93-Osmanli-Tarih-Deyimleri-Ve-Terimleri-Sozlugu-%E2%80%93-Iii.Pdf), (Erişim Tarihi:29.05.2021)
- Resmi Gazete, (1991). Kara Sınırlarının Korunması Ve Güvenliği Hakkında Yönetmelik, 21.03.1991 Tarih Ve 20821 Sayı, <https://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat?Mevzuatno=9007&Mevzuattur=7&Mevzuattertip=5>,(Erişim Tarihi:06.06.2021).
- Sakin, S.(2002). Misak-I Milli'nin Hazırlanışı Ve İlanıyla İlgili Görüşler, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 313-330. <https://www.acarindex.com/Dosyalar/Makale/Acarindex-1423879948.Pdf>, (Erişim Tarihi:10.06.2021).
- Saraçlı, M.(2007). Uluslararası Hukukta Terörizm, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(1), 1049-1078. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/789805>, (Erişim Tarihi:20.06.2021).
- Sarinay, Y.(1996). Atatürk'ün Hatay Politikası I, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 12(34), 3-65. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1664747>, (Erişim Tarihi:08.06.2021).
- Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, (2021) Fir Hattı Tanımı, <http://web.shgm.gov.tr/tr/sikca-sorulan-sorular/263-fir-hatti-nedir>, (Erişim Tarihi:07.06.2021).
- Şadihanov, E.(2006). Sovyetler Birliği'nin Dağılıma Sürecinde Etkili Olan Bölge Sorunları Ve Milliyetçilik Hareketleri, *Sosyoloji Konferansları*, (33), 1-22. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/100962> (Erişim Tarihi:12.06.2021).
- Şen, Özer. (2020) Mutlak Savaş Birinci Dünya Savaşı'nın Kökenleri Üzerine Clausewitzyen Bir Çözümleme, İstanbul, *Dergâh Yayınları*, 6(4), 374-377 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1319886> (Erişim Tarihi:31.05.2021).
- Türk Dil Kurumu,(2021). Sınır, *Türkçe Sözlük*, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi:28.05.2021).
- Uysal A., İnaç H.(2008). Osmanlı Mirası Ve Yeni Dünya Düzeni, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (22),1-22, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dpusbe/issue/4764/65459> (Erişim Tarihi:31.05.2021).
- Ünsür, B.(2018).Kısa Birinci Dünya Savaşı Tarihi, *Tarih Kritik Dergisi*, 4(3), 65-67. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/510968>,(Erişimtarihi:01.06.2021).
- Yiğit, D.(2018). Hindistan Ve Pakistan Arasında Şubat Gerilimi, Haydar Çakmak(Ed), *Denge*, 7-26. <https://www.tudev.org.tr/wp-content/uploads/2020/07/T%C3%BCdev-Denge-6.-Say%C4%B1.Pdf#Page=8>,(Erişim Tarihi:15.06.2021).
- Yücel, S.(2010). Ege'de Bitmeyen Sorunun Bir Unsuru Olarak Türk Ve Yunan Karasuları Ve Ulusal Hava Sahaları, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 6(12), 83-102. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/84523>, (Erişim Tarihi:07.06.2021).
- Zengin, Ö.(2017). Sovyetler Birliği'nin Afganistan' A Müdahalesini İşgale Dönüştüren Gelişmeler, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü* ,Ss:1-11 https://www.academia.edu/37469789/Ssbnin_Afganistan%C4%B1_%C4%B0%C5%9fgali, (Erişim Tarihi:13.06.2021).

EXTENDED ABSTRACT

The 20th century has been a century in which many problems were experienced and the following periods were inherited by unsolvable problems in political and economic fields. The fact that there were two great world wars and the new order and changes brought by these wars had positive and negative reflections on state relations. Their efforts to protect and expand their dominion caused wars, and at the end of the war, the efforts of the victorious states to seize the maximum amount of land against the defeated states revealed border disputes. The desire to protect the borders, the desire of the societies that are beyond the borders and have religious and ethnic affiliations to integrate and live together with each other have brought along many conflicts. In this study, the border phenomenon was emphasized, the causes and possible solutions of the border problems in the 20th century were investigated. In the first part of the study, the concept of the border phenomenon, border line and border disputes, in the second part the determination of the borders, in the third part the reasons for the border disputes in the 20th century, in the fourth part the border problem in the de-colonization process, in the fifth part the problems at the border and in the conclusion part suggestions for solutions to conflicts were discussed.

I. Boundary phenomenon, border line and border dispute concepts

The border phenomenon is defined as the mark or line that physically separates the territory of a state from other states. Borders are the extreme points where states determine the physical integrity and sovereignty and dominance over human elements. Although the determination of these lines is subject to certain conditions through bilateral or multilateral agreements between states it is also very difficult to determine the land borders. Because sea and air areas do not consist of physical elements such as mountains, lakes, etc. geographically, as in land borders, it makes it difficult to draw lines. (Pakalın,1993:205).

II. Setting Boundaries

Since the sea and air borders are usually marked over the land borders of the countries and the border contains a separate technique, it can be conditional. For example, the determination of a maritime border can be technically regulated, such as territorial seas, economic exclusive zone, contiguous zone and mutual nautical miles determination. Just as in the determination of the air borders, the sovereignty areas of the states have been the dominant factor. The delimitation of maritime areas and the United Nations (UN) Law of the Sea convention and the creation of air borders started with the Chicago Conventions and still applicable.(Kaya, 2016:188-189). These agreements are sometimes possible with the approval of the agreements prepared by the specialized units at the UN by the states, and sometimes with separate multilateral agreements.(BM, 2001). Land borders are determined mostly over mountains, valleys, lakes, rivers and bridges. For example; just as the Evros river determines part of the border between Bulgaria and Turkey. At the same time, determination processes are made with geographical factors such as longitude and latitude. The borders of North Korea and South Korea have been determined by the acceptance of the 38. longitude as the border of these countries after the World War II. (Atlı, 2014:428-430).

III. Causes of Border Disputes İn The 20th Century

We can basically divide the border problems experienced in the 20th century into five categories. 1-) the structure and development process of modern nation-states, 2-) wars, 3-) the cold war period and its end, 4-) the bond of ethnic belonging and historical mission on the other side of the border 5-) de-colonization. The nation state formation started with the 1648 Westfelya agreement and gained momentum as a result of the nationalist movements brought about by the 1789 French Revolution.(Erkiş, 2013:60-63). In addition, as a result of the First and Second World Wars, dozens of new nation-states emerged from the collapsed empires. The human community, sovereignty and territory, which are considered as the elements of the state, constitute the main steps of the nation state. The piece of land within them causes border disputes to arise.(Kotan, 2016:19-20). Therefore, the desire of nations to shape their borders to remain within their own nations and to dominate has led to the manifestation of these problems at a higher level due to the multinationality of the disintegrating states. (Aydm, 2018:233-234). Likewise, wars constitute a part of the problem as the second element. With the inclusion of world wars, the results of the wars that started in the European continent and the Far East, have had a wide range of effects which have shown themselves all over the world. With the agreement clauses stipulated by the winning states for the defeated states, the establishment of many new states was enabled, and the borders became more permanent problems with

the struggle of the losing countries to re-add their borders to the lost lands in the following years.(Efiloğlu, 2011:42-43). For example, the Alsace-Lorraine region between France and Germany changed hands with the wars.

Another categorized third factor is the developments during the cold war and the end of the cold war. The Second World War revealed the western and eastern blocs and caused ideological polarization. This separation manifested itself in every field, especially military, political and economic. The borders that changed under the roof of Russia without taking into account ethnic and historical factors, caused the new states that broke away from the Soviet Union to experience border problems and endless border fights to occur after the collapse of the Berlin wall in 1989 and the end of the cold war. For example, Crimea, which was connected to Ukraine during the Khrushchev period, became a problem with the separation of Ukraine from the Soviet Union. With the disintegration of Yugoslavia, the states of Serbia - Kosovo, Bosnia and Herzegovina, Croatia, North Macedonia and Slovenia were established and long-lasting ethnic wars which are caused by border disputes, took place. Likewise, the same problems have occurred in the border regions of Azerbaijan-Armenia, Uzbekistan-Kyrgyzstan, Uzbekistan-Kazakhstan.(Şadıhanov, 2006:13-14). Because the borders of these countries were changed during the Soviet period, ethnic demographic displacements were made or ethnic groups had to change regions/countries with the intention of escaping from the oppression and war environment.(Erman, 2018:306). During the Cold War, the expansionist military and political expansionist attitudes of the USSR and the USA to gain space and strengthen their poles caused the borders to change in the occupied lands. US invasion of Vietnam, Soviet Russia's invasion of Afghanistan, interventions in Hungary and Czechoslovakia are examples of this.(Zengin, 2017:9).

A fourth reason for disagreement is the human communities who have the same ethnic and religious origins on the other side of the border. An example of this situation, where cultural ties are also in question, is the desire of the Turks of Western Thrace and the Turkmens in the Mosul region to be included in the Republic of Turkey, which they see as their homeland. In history, Hatay's inclusion within the borders of Turkey has also proven itself as an example. (Kaya, 1996:181-182).

The fifth element, the decolonization process, has been discussed in more detail in a separate sub-title.

IV. The Boundary Problem in the De-Colonization Process

The colonization activities of the states that continued before the 20th century gained momentum with the colonial race and took a different dimension in the middle of the 20th century, with the nations gaining their sovereignty by using the will and right to determine their own destiny within the framework of the principle of self-determination. Colonial states left border problems both during colonialism and when leaving these countries during the phase of obtaining the independence of the colonies. The border dispute between China and India, the disputes between Afghanistan and Pakistan and between Pakistan and India are examples of these.(Yiğit, 2018:14-16). When these problems are combined with other problems such as terrorism, they turn into conflicts that are difficult to resolve and become permanent.

In addition to all these border disputes, there also exist the problems experienced at the border and the problems of the people living in the border region.

V. Problems at the Border

The continuation of the conflict environment, the lack of economic and political stability in the communities living in the border regions where the conflict is experienced, causes terrorism and security problems as well as being exposed to inhumane treatment. In addition, the fact that smuggling and illegitimate crime elements are a source of livelihood prevents the establishment of an environment of peace and prosperity.(Saraçlı, 2007:1072).

VI. Conclusion

It will not be enough to consider border disputes only as a border issue and to seek solutions in this way. Because, it becomes difficult to solve the problems that the states do not solve every day, as new and other problems arise. At this point, it may be a start for a solution to reach an agreement from the regions where the solution is easy and where humanitarian problems are experienced. In addition, active and periodic use of diplomatic channels will help to prevent conflicts, even for a short time. By setting common rules on border demarcation through regional organizations such as states, the United Nations and the European and African Unions, one more step is taken towards the solution. Trying to resolve conflicts without damaging the unique cornerstones and characteristic elements of some specific regions will prevent new and more difficult problems in the future. In order to reach a solution on behalf of the parties, the final result can be reached by using all regional and international elements and arguments, by acting rationally, practically and pragmatically, not with romanticism perceptions